

УДК 616.233-007.271-07.614.23

ДІАГНОСТИКА БРОНХІАЛЬНОЇ ОБСТРУКЦІЇ В ПРАКТИЦІ СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ

Р. І. Ільницький¹, Д. В. Добрянський¹, Г. Л. Гуменюк^{2,3}, Н. М. Кузьменко¹, Л. Б. Петелицька¹

¹Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, Київ, Україна

²Національний інститут фтизіатрії і пульмонології ім. Ф. Г. Яновського НАМН України, Київ, Україна

³Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, Київ, Україна

Резюме. В роботі описується клінічна симптоматика синдрому бронхіальної обструкції, який часто зустрічається в практиці сімейного лікаря. Аналізуються основні причини бронхіальної обструкції. Проводиться диференціальна діагностика бронхіальної обструкції та обструкції верхніх дихальних шляхів. Детальна увага приділяється диференціальній діагностиці бронхіальної астми (БА) та хронічного обструктивного захворювання легень (ХОЗЛ). Описуються відмінності в клінічній симптоматичності цих захворювань. Аналізуються основні діагностичні критерії БА та ХОЗЛ, що визначаються за допомогою пікфлоуметрії та спірометрії. Підкреслюється, що діагностичне значення функціональні показники легеневої вентиляції мають лише у поєднанні з типовою клінічною симптоматикою та факторами ризику. Описуються клінічні особливості бронхіальної обструкції та ураження інших органів у хворих на синдром Чарга-Стросса. Описуються два клінічні випадки та методи діагностики цього синдрому.

Ключові слова: синдром бронхіальної обструкції, бронхіальна астма, хронічне обструктивне захворювання легень, синдром Чарга-Стросса, пікфлоуметрія, спірометрія.

Р. І. Ільницький,
к. мед. н., доцент, кафедра внутрішньої медицини № 3
Національного медичного університету імені О. О. Богомольця
Адреса кафедри: 02125, м. Київ, вул. П. Запорожця, 26,
Київська міська клінічна лікарня № 3
e-mail: romanilnytskyi56@gmail.com
Астма та Алергія, 2021, № 2, С. 43–48.

Визначення та основні клінічні прояви. Відповідно до сучасних уявлень бронхіальна обструкція є клінічним синдромом, що свідчить про обмеження повітряного потоку в нижніх дихальних шляхах внаслідок бронхоспазму, набряку слизової оболонки бронхів та дискринії з порушенням функції мукоциліарного апарату [1]. Клінічні прояви синдрому бронхіальної обструкції добре відомі лікарям пульмонологам і алергологам. До них відносяться 5 основних симптомів: експіраторна задишка, подовження видиху, відчуття стиснення грудної клітки, свист у грудях переважно на видиху, малопродуктивний кашель. Основними фізикальними знахідками є симетричне послаблення голосового тремтіння, коробковий відтінок перкуторного тону, симетрично послаблене везикулярне дихання, дзиччачі та свистячі хрипи, що краще вислуховуються на видиху. У важких випадках виникає ціаноз, що поєднується з теплими кінцівками [1].

У разі довготривалої (хронічної, персистивної) бронхіальної обструкції виникає деформація грудної клітки за типом бочкоподібної зі зміщенням

діафрагми донизу. Нерідко розвивається дефіцит маси тіла та інші позалегеневі прояви.

Причини. Розвиток синдрому бронхіальної обструкції у більшості випадків є наслідком запальних та/або дегенеративно-дистрофічних порушень у слизовій оболонці бронхіального дерева та легеневої паренхімі. Бронхіальна обструкція може бути клінічним проявом гострого захворювання — гострого бронхіту та пневмонії. Проте частіше бронхіальна обструкція є основним клінічним проявом бронхіальної астми (БА) та хронічного обструктивного захворювання легень (ХОЗЛ). Досить часто бронхіальна обструкція зустрічається у хворих на бронхоектатичну хворобу, муковісцидоз, туберкульоз органів дихання, а також у разі грибкових та паразитарних уражень легень. Бронхіальна обструкція також може бути клінічним проявом у хворих з гіперсенситивним пневмонітом, деякими системними захворюваннями сполучної тканини та системними васкулітами [2].

Диференціальна діагностика. Зазвичай клінічні прояви бронхіальної обструкції не викликають сумнівів у правильності первинного клінічного діагнозу. Проте на цьому (клінічному) етапі потребує підвищеної уваги диференціальна діагностика бронхіальної обструкції та обструкції верхніх дихальних